

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK CXXVIII

NR 1

WARSZAWA 2021

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ZAŁOŻONY PRZEZ XAWEREGO LISKEGO
W 1887 ROKU

ROCZNIK CXXVIII
2021

1

WARSZAWA 2021

<http://rcin.org.pl>

REDAKCJA

GRZEGORZ PAC (historia średniowiecza, Warszawa), EDWARD OPALIŃSKI (historia XVI–XVII w., Warszawa), DOROTA DUKWICZ (historia XVIII w., Warszawa), ANDRZEJ NOWAK (redaktor, historia XIX w., Kraków/Warszawa), JERZY EISLER (historia XX w., Warszawa), MONIKA JUSUPOVIĆ (sekretarz redakcji, Warszawa), JACEK ADAMCZYK (sekretarz redakcji, Warszawa)

KOMITET REDAKCYJNY

DÁNIEL BAGI (Pecz, Węgry), ANNA BARAŃSKA (Lublin), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (Londyn), EWA DOMAŃSKA (Poznań), MARIAN DYGO (Pułtusk–Warszawa), KARIN FRIEDRICH (Aberdeen), ROBERT FROST (Aberdeen), CATHERINE GOUSEFF (Paryż), JAROSŁAW HRYCAK (Lwów), MAGDALENA HUŁAS (Warszawa), MACIEJ JANOWSKI (Warszawa), TOMASZ JUREK (Poznań), BARTOSZ KALISKI (Warszawa), TOMASZ KIZWALTER (Warszawa), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Warszawa), CEZARY KUKLO (Białystok), LIDIA MICHALSKA-BRACHA (Kielce), ROMAN MICHAŁOWSKI (Warszawa), KRZYSZTOF MIKULSKI (Toruń), BORYS W. NOSOW (Moskwa), HENRYK SAMSONOWICZ (Warszawa), JERZY STRZELCZYK (Poznań), PHILIPP THER (Wiedeń), MARIUSZ WOŁOS (Kraków) oraz członkowie redakcji

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. +48 22 831 02 61, e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.kh-ihpan.edu.pl>

Redaktor językowy: Małgorzata Świerzyńska
Tłumaczenia: Grażyna Waluga
Skład: Marcin Szcześniak

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2021

© All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission of the publisher, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk

p-ISSN 0023-5903

e-ISSN 2451-1315

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Kolportaż wersji drukowanej czasopisma prowadzi
Wydawnictwo Naukowe Semper
Dział handlowy i księgarnia:
ul. Bednarska 20 A, 00-321 Warszawa
tel./fax: +48 22 828 49 73
<http://semper.pl>
<http://semper.istore.pl>

SPIS TREŚCI

Andrzej Nowak, Ankieta „Kwartalnika” – konteksty historyczne, formuła i pytania	5
Andrzej Nowak, The 2021 <i>Kwartalnik Historyczny</i> Survey	17

ODPOWIEDZI NA ANKIETĘ

Anna Barańska	29	Marek Kornat	216
Hans-Jürgen Bömelburg	35	Marek Daniel Kowalski	223
Krzysztof Bracha	41	Grzegorz Kucharczyk	231
Krzysztof Brzechczyn	47	Cezary Kukło	233
Waldemar Bukowski	57	Lidia Michalska-Bracha	242
Richard Butterwick	71	Roman Michałowski	246
Wiesław Caban	85	Magdalena Micińska	252
Andrzej Chwalba	87	Marek Jerzy Minakowski	254
Jarosław Czuby	91	Grzegorz Motyka	258
Ewa Domańska	95	Sławomir Nicieja	262
Antoni Dudek	104	Jarosław Nikodem	270
Piotr Franaszek	108	Zdzisław Noga	279
Karin Friedrich	113	Janusz Odziemkowski	284
Andrzej Friszke	119	Piotr Oliński	292
Robert Frost	126	Krzysztof Ożóg	298
Henryk Głębocki	128	Andrzej Paczkowski	303
Maciej Górny	144	Maria Pasztor	309
Piotr Guzowski, Radosław Poniat	150	Wojciech Piasek	313
Maciej Janowski	159	Dorota Pietrzyk-Reeves	320
Tomasz Jasiński	164	Wojciech Polak	322
Roman Jurkowski	168	Jakub Polit	328
Łukasz Kamiński	174	Antony Polonsky	334
Jan Kieniewicz	180	Jan Pomorski	341
Edmund Kizik	184	Tomasz Pudłocki	349
Tomasz Kiczwalter	193	Miloš Řezník	352
Kirył Koczegarow	200	Wojciech Roszkowski	360
Maciej Korcuć	205	Tomasz Schramm	364
		Marek Słoń	369

Jerzy Sperka	372	Tadeusz Wolsza	427
Dariusz Staliunas	376	Mariusz Wołos	434
Rafał Stobiecki	380	Grzegorz Zackiewicz	441
Ewa Thompson	388	Zbigniew Zaporowski	448
Robert Traba	393	Zdzisław Zblewski	449
Jakub Tyszkiewicz	400	Zofia Zielińska	454
Przemysław Waingertner	407	Andrzej Zięba	461
Stanisław Wiech	409	Radosław Żurawski vel	
Tomasz Wiślicz	415	Grajewski	472
Rafał Wnuk	419		

ROZPRAWY

Andrii Portnov, Kilka refleksji o ukraińskiej (i nie tylko) historiografii postsowieckiej	481
Tomasz Zarycki, Polska historiografia po roku 1989: spojrzenie socjologa nauki	491

LISTY DO REDAKCJI

Stanisław Salmonowicz, Oświadczenie	503
---	-----

INSTYTUT HISTORII PAN PRZEDSTAWIA

Z DZIEJÓW POJĘĆ SPOŁECZNO- -POLITYCZNYCH W POLSCE XVIII–XX WIEK

cza zarówno formę ustroju państwowego, jak polityczny kierunek partyjny. Jako forma ustroju jest przeciwieństwem monarchji, jako-

Burżuazja (franc.), mieszczaństwo, zwłaszcza zamożne jego warstwy, w przeciwieństwie do ludu, warstw nieposiadających; określenie

federalizm, ustrój państwa, którego członkowie, jednostki związkowe (stany, kraje, republiki, kantony, prowincje) dysponują szerszą lub węższą samodzielną w sprawowaniu władzy wykonawczej

stany w dawnej Polsce, grupy ludzi o odrębnych uprawnieniach istniały w Polsce od początków jej państwowości, wstawiane instytucji przedstawicielskich (co stanowiło

LIBERTÉ n. f. (lat. *libertas*). E n'est pas la propriété d'un maître : un esclavage. Sous la féodalité, les seigneurs n'avaient. || Etat de qui ne subit l'étranger : Combattre pour la LIB

nacjonalizm, ideologia, a także postawa społ.-polityczna, u podstaw leży przekonanie o nadrzędnej roli narodu definiowanego jako wspólnota moralno-duchowa, będąca wytworem

postęp m IV, D. -u, Ms. ~ epie 1. «proces następujący z zmianami wykazującymi zmierzanie do stanu coraz lepszemu; rozwój, polepszenie się, doskonalenie się»: Był nieprzejednanym wrogiem wszelkiego wstecznicstwa, był gorącym zwolennikiem

Wolność, w rozumieniu codziennym jest to stan niezależności od zewnętrznego przywładcy. W polityce oznacza niezależność państwa

Państwo, zjednoczenie ludzi pod wspólną najwyższą władzą. Do istoty nowoczesnego państwa należą: terytorjum, obywatele oraz

niepodległość *z V blm* 1. «niezależność jednego państwa (narodu) od innych państw w sprawach wewnętrznych i stosunkach zewnętrznych»

Język. Językiem nazywamy specyficzny sposób wyrażania się poszczególnej osoby lub wszelkiego rodzaju zbiorowiska ludzkiego (rodzina,

zacołanie *n I* 1. «opóźnienie w rozwoju społecznym; wrogłość względem postępu, wstecznicstwo, obskurantyzm»: [PRL] zapewniła rozwój

nowoczesność *z V blm* rzecz. od nowoczesny: Wskaźnikiem produkcji stali określa się stopień nowoczesności państwa. BRAND, M. Początek

www.ihpan.edu.pl

ISSN 0023-5903

03 >

<http://rcin.org.pl>